

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av Förenta Nationernas fakultativa protokoll till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i detta protokoll

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen godkänner Förenta Nationernas fakultativa protokoll till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

Enligt protokollet skall enskilda personer och grupper av personer ha rätt att till kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor göra en anmälan om dessa anser att en protokollsstat har kränkt deras rättigheter enligt konventionen. Protokollet innehåller detaljerade bestämmelser om förutsättningarna för utredning och om det egentliga prövningsförfarandet. När kommittén prövat en anmälan skall den avge ett utlåtande och den kan också lämna rekommendationer. Protokollsstaten skall underrätta kommittén om de åtgärder som den har vidtagit med anledning av utlåtandena och rekommendationerna.

Kommittén får undersöka uppgifter som tyder på allvarliga eller systematiska kränkningar från en protokollsstats sida av de rät-

tigheter som anges i konventionen. Utredningen får omfatta besök på protokollsstatens territorium. Kommittén kan foga kommentarer och rekommendationer till det resultat av utredningen som den överlämnar och protokollsstaten skall framföra sina kommentarer till kommittén. När en stat tillträder protokollet får den meddela att den inte erkänner kommitténs behörighet i fråga om utredningsförfarandet. Finland har inte för avsikt att lämna ett sådant meddelande.

Protokollet träder i kraft internationellt den 22 december 2000. För en stat som ratificerar protokollet eller ansluter sig till det efter dess ikraftträdande träder protokollet i kraft tre månader efter den dag ratifikations- eller avslutningsinstrumentet deponerades.

I propositionen ingår ett lagförslag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokollet. Meningen är att lagen skall träda i kraft samtidigt som protokollet.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget och beredningen av ärendet

1.1. Förbud mot diskriminering av kvinnor i internationella överenskommelser

Enligt FN-stadgan (1945; FördrS 1/1956) skall FN främja aktningen för mänskliga rättigheter (MR) utan åtskillnad med avseende bl.a. på kön. Förbudet mot diskriminering, inbegripet diskriminering på grund av kön, bekräftades också i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (1948; artikel 2).

Viktiga instrument om de mänskliga rättigheterna är, med tanke på förbudet mot diskriminering av kvinnor, internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (1966; FördrS 7—8/1976) och internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (1966; FördrS 6/1976). I dessa två konventioner ingår en bestämmelse (artikel 2) enligt vilken de rättigheter som erkänns i konventionen skall garanteras och tryggas för alla utan åtskillnad av något slag på grund av bl.a. kön. Enligt artikel 26 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter skall dessutom lagen förbjuda all åtskillnad och garantera alla personer ett skydd mot varje åtskillnad på grund av bl.a. kön.

Inom ramen för FN har man dessutom ingått överenskommelser om särskilda frågor som hör samman med avskaffandet av diskriminering och med kvinnors rättigheter. De viktigaste av dessa är konventionen om kvinnans politiska rättigheter (1953; FördrS 30/1958), Unesco-konventionen (FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur) mot diskriminering inom undervisningen (1960; FördrS 59/1971) och ILO-konventionerna (Internationella arbetsorganisationen) angående lika lön för män och kvinnor för arbete av lika värde (nr 100, 1951; FördrS 9/1963), angående diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning (nr 111, 1958; FördrS 63/1970) och om lika möjligheter och lika behandling för manliga och

kvinnliga arbetstagare (arbetstagare med familjeansvar) (nr 156, 1981; FördrS 72/1983).

I artikel 14 i Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (1950; FördrS 18—19/1990, Europeiska människorättskonvention) tryggas åtnjutandet av de fri- och rättigheter som anges i konventionen, utan åtskillnad av något slag, t.ex. på grund av kön. Till konventionen har upprättats ett tolfte protokoll som innehåller ett allmänt förbud mot diskriminering. Europarådets ministerkommitté antog protokollet den 26 juni 2000 och det kommer att vara öppet för undertecknande från och med den 3 november 2000. Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna som övervakar efterlevnaden av Europeiska människorättskonventionen och dess protokoll kan självfallet behandla också påstådda kränkningar enligt detta nya protokoll.

I tilläggsprotokollet (1988; FördrS 84/1992) till europeiska sociala stadgan (1961; FördrS 43—44/1991) bestäms om rätt till lika möjligheter och lika behandling i frågor som rör anställning och yrkesutövning utan diskriminering på grund av kön (artikel 1).

1.2. Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor

För förbudet mot diskriminering av kvinnor är konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (FördrS 67—68/1986) det viktigaste instrumentet på området för mänskliga rättigheter. Konventionen antogs av FN:s generalförsamling 1979 (FördrS 67—68/1986). Den undertecknades av Finland den 17 juli 1980 och godkändes utan reservationer den 4 september 1986. För Finlands del trädde konventionen i kraft den 4 oktober 1986. Flera av de förpliktelser som ingår i konventionen har satts i kraft genom lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986).

Syftet med konventionen är att avskaffa alla former av diskriminering av kvinnor samt att uppnå faktisk jämställdhet mellan

kvinnor och män. Konventionen förutsätter att de stater som förbundit sig till den skall vidta aktiva åtgärder, inbegripet lagstiftningsåtgärder, för att avskaffa diskriminering. I konventionen ingår en bred definition av diskriminering (artikel 1). Enligt konventionen betraktas inte särskilda åtgärder som konventionsstaterna vidtar för att uppnå faktisk jämställdhet såsom diskriminering (artikel 4).

Det förutsätts att konventionsstaterna skall vidta åtgärder för att förhindra handel med kvinnor och utnyttjande av kvinnoprostitution (artikel 6). Konventionsstaterna skall vidta åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor i landets politiska och offentliga liv (artikel 7). Kvinnor skall på lika villkor som män tillförsäkras möjligheten att företräda sina regeringar på internationell nivå och att delta i internationellt arbete (artikel 8). Rättigheterna i fråga om medborgarskap skall vara lika för män och kvinnor (artikel 9). Konventionen förutsätter att konventionsstaterna skall vidta åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor inom utbildningen (artikel 10), på arbetsmarknaden (artikel 11) och i hälsovården (artikel 12). Konventionsstaterna skall också vidta åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor inom andra områden av det ekonomiska livet och samhällslivet (artikel 13). Hänsyn skall också tas till de särskilda problem som möter kvinnorna på landsbygden (artikel 14). I konventionen finns även bestämmelser om kvinnors och mäns likhet inför lagen (artikel 15). Åtgärder skall också vidtas för att avskaffa diskriminering av kvinnor i frågor som gäller äktenskap och familjeförhållanden (artikel 16).

Övervakningen av att konventionen efterlevs grundar sig på de regelbundna rapporter som konventionsstaterna skall utarbeta enligt artikel 18. Rapporterna skall redogöra för lagstiftningen och för andra rättsliga, administrativa eller övriga åtgärder som konventionsstaterna har vidtagit för att genomföra konventionens bestämmelser. Rapporterna sänds till FN:s generalsekreterare med fyra års intervaller och de granskas av den kommitté för avskaffande av diskriminering av kvinnor (kommittén) som har upprättats genom konventionen. Efter granskningen läm-

nar kommittén sina slutsatser till konventionsstaten. Dessa slutsatser tar upp såväl positiva aspekter som faktorer som inger oro och de innehåller rekommendationer för förbättrande av situationen.

Även många andra internationella konventioner om mänskliga rättigheter övervakas med hjälp av liknande rapporter.

1.1. Enskilda klagomål

Tre av FN:s konventioner om mänskliga rättigheter har ett fakultativt system för enskilda klagomål. Finland har godtagit dem alla som bindande för Finland. För Finland har det fakultativa protokollet till konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, vilket tillsammans med konventionen trädde i kraft för Finlands del 1976, haft mest betydelse i praktiken. Enligt protokollet får kommittén för de mänskliga rättigheterna, under vissa formella förutsättningar, ta emot och pröva framställningar från enskilda personer som påstår sig ha utsatts för kränkningar av rättigheterna enligt konventionen. Sådana förutsättningar är t.ex. att användningen av de nationella rättsmedlen har uttömts. Ett motsvarande system för enskilda klagomål ingår i artikel 14 i konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, vilken trädde i kraft för Finlands del 1970 (1965; FördrS 37/1970). År 1994 meddelade Finland att vi erkänner detta förfarande med enskilda klagomål (FördrS 81/1994). Med stöd av artikel 22 i konventionen mot tortyr och annan grym, förnedrande behandling eller bestraffning (1984; FördrS 59—60/1989) har personer likaså möjlighet att anföra klagomål hos den kommitté som övervakar konventionen. Denna konvention och rätten att anföra klagomål trädde i kraft för Finlands del 1989.

Enligt de nämnda överenskommelserna får även en konventionsstat, hos den kommitté som övervakar konventionen i fråga, göra framställningar om att kommittén skall undersöka sådana brott mot konventionen som påstås ha inträffat i en annan konventionsstat (s.k. mellanstatliga klagomål).

I fråga om påstådda kränkningar av Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande fri-

heterna får enskilda, icke-statliga organisationer och grupper av enskilda klaga hos Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Övervakningssystemet reviderades genom protokoll nr 11 som trädde i kraft den 1 november 1998 (1994; FördrS 85—86/1998). Systemet för dessa klagomål binder samtliga stater som anslutit sig till Europeiska människorättskonventionen.

1995 års tilläggsprotokoll till europeiska sociala stadgan (FördrS 75—76/1998) möjliggör kollektivt klagomålsförfarande. Enligt protokollet som trädde i kraft internationellt och för Finlands del 1998 får organisationer som uppfyller vissa villkor klaga hos Europarådet när de anser att en fördragslutande stat tillämpat stadgan på ett otillfredsställande sätt.

1.2. Beredningen av det fakultativa protokollet

I handlingsplanen från FN:s världskonferens i Wien 1993 om de mänskliga rättigheterna ingår en passus om att förstärka kvinnornas mänskliga rättigheter och det föreslås bl.a. att man skall skapa ett system för klagomålsförfarande till konventionen. Vid FN:s fjärde kvinnokonferens i Peking 1995 antogs en handlingsplan som uppger stödet för ett övervakningssystem.

Förhandlingarna om ett fakultativt protokoll om ett anmälnings- och utredningsförfarande inleddes 1996 i FN-kommissionen för kvinnans ställning. En arbetsgrupp inom kommissionen antog ett protokollskkast den 11 mars 1999. Det godkändes av kommissionen den 12 mars 1999 och av FN:s generalförsamling den 6 oktober 1999. Protokollet öppnades för undertecknande i New York den 10 december 1999 då även Finland undertecknade det.

Utlåtanden om godkännandet av protokollet har inbegärts av justitieministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, jämställdhetsombudsmannens byrå, arbetsministeriet, riksdagens justitieombudsman och justitiekanslern i statsrådet. Regeringens proposition om protokollet har utarbetats i utrikesministeriet som tjänsteuppdrag.

2. Syfte och huvudsakligt innehåll i det fakultativa protokollet

Den möjlighet att göra anmälan som etableras genom protokollet främjar genomförandet av kvinnornas mänskliga rättigheter. Kränkningar av bestämmelserna i konventionen kan nu prövas av ett internationellt övervakningsorgan.

Protokollet består av en inledning och 21 artiklar som innehåller bestämmelser om såväl anmälnings- som utredningsförfarandet.

Enligt protokollet får en anmälan göras av enskilda personer eller grupper av personer hos kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor när dessa anser att en protokollsstat har kränkt deras rättigheter enligt konventionen. En anmälan får också göras på dessa personers eller grupper vägnar.

I protokollet fastställs i detalj kriterierna för att en anmälan skall bli föremål för utredning, den egentliga prövningen och följderna av denna. För att kommittén skall kunna utreda en anmälan skall den klagande först bl.a. ha uttömt alla tillgängliga nationella rättsmedel. Om en anmälan blir föremål för utredning av kommittén, ombes den protokollsstaten som är föremål för anmälan att komma med kommentarer. Prövningen i kommittén är konfidentiell. När kommittén prövat anmälan ger den ett utlåtande. Den kan även lämna rekommendationer till protokollsstaten. Protokollsstaten är skyldig att på vederbörligt sätt beakta kommitténs utlåtanden och rekommendationer och att informera kommittén om vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av dessa.

Innan prövningen inleds får kommittén anmoda den berörda protokollsstaten att vidta provisoriska åtgärder för att förhindra att det uppstår skada som inte kan avhjälpas.

Om kommittén får kännedom om omständigheter som tyder på att en protokollsstat gjort sig skyldig till allvarlig eller systematisk kränkning av de rättigheter som anges i konventionen, får den på eget initiativ inleda en utredning. Arbetet kan omfatta besök på protokollsstatens territorium. När kommittén granskat utredningens resultat skall den överlämna det till protokollsstaten tillsammans med eventuella kommentarer och rekommendationer och protokollsstaten skall för

sin del inkomma med sina kommentarer till kommittén.

En protokollsstat får vid undertecknandet eller ratifikationen av protokollet eller vid anslutningen till det förklara att den inte erkänner kommitténs behörighet i fråga om utredningsförfarandet.

Inga reservationer får göras mot protokollet.

3. Propositionens ekonomiska och organisatoriska verkningar

Propositionen har inga direkta ekonomiska eller organisatoriska konsekvenser. Men med hänsyn till det antal klagomål mot Finland som registrerats vid Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna med stöd av Europeiska människorättskonventionen och med hänsyn till att detta antal är ett av de största i Europa i förhållande till folkmängden, är det dock troligt att enskilda klagomål

om kränkning av konventionen kommer att anföras mot Finland också med stöd av det aktuella fakultativa protokollet.

Att bemöta de klagomål som görs med stöd av protokollet och att eventuellt bli föremål för utredning medför extra arbete som kräver särskild sakkunskap, särskilt inom utrikesministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och arbetsministeriet.

4. Verkningar för medborgarna

Protokollet stärker den enskildas rättsliga ställning i enskilda fall genom att göra det möjligt att inkomma med enskilda klagomål till kommittén. Kommitténs utlåtanden och rekommendationer med anledning av ett klagomål kan förbättra den klagandes ställning. Dessa och resultatet av utredningsförfarandet kan ha indirekta konsekvenser även för andra enskilda personer genom eventuella ändringar i lagstiftning och praxis.

DETALJMOTIVERING

1. Protokollets innehåll

Artikel 1 ger kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor behörighet att ta emot och pröva anmälningar mot en protokollsstat.

Artikel 2 bestämmer vem som får göra en anmälan och vilka frågor den kan gälla.

Anmälningar får göras av enskilda personer som står under en protokollsstats jurisdiktion och som påstår att den staten har utsatt dem för kränkningar av de rättigheter som de erkänns i konventionen. Även grupper av personer får göra anmälningar.

En anmälan kan också göras för en enskild person eller en grupp av personer med deras medgivande. Om ett uttryckligt medgivande inte erhålls av någon anledning, måste den som gör anmälan kunna styrka på något annat sätt att han eller hon agerar på den kränkta vägnar.

I samband med att protokollet godkändes gavs flera tolkningsförklaringar i kommissionen för kvinnans ställning. Medlemsländerna i Europeiska unionen (EU), inklusive Finland, gav en gemensam tolkningsförklaring (EU:s tolkningsförklaring) angående artiklarna 2 och 8. Dessutom förenade sig Finland, tillsammans med Island och Norge, med den danska tolkningsförklaringen till dessa artiklar (Danmarks tolkningsförklaring). Förklaringarna avsåg att protokollet inte skall uppställa striktare villkor för en anmälan än vad som är fallet i andra, befintliga system för MR-klagomål.

Enligt EU:s tolkningsförklaring kan den kränkning av konventionsbestämmelserna som avses i artiklarna 2 och 8 avse såväl aktivt agerande från en protokollsstats sida som passiv försummelse. Enligt förklaringen skall bestämmelsen om agerande på någon annans vägnar tolkas i ljuset av procedurreglerna för FN-kommittéerna för de mänskliga rättigheterna, för avskaffandet av rasdiskriminering och mot tortyr.

Enligt Danmarks tolkningsförklaring skall även icke-statliga organisationer kunna betraktas som grupper av enskilda. Enligt förklaringen skall hänvisningen i protokollet till rättigheter som anges i konventionen tolkas

så att anmälnings- och utredningsförfarandet gäller samtliga konventionsbestämmelser med sakinnehåll. En anmälan skall kunna göras och ett utredningsförfarande enligt artikel 8 skall kunna inledas i fråga om vilken materiell bestämmelse som helst i konventionen. I förklaringen hänvisas det särskilt till artikel 14 i konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering och till praxis i kommittén för avskaffandet av rasdiskriminering.

Artiklarna 3 och 4 bestämmer om villkoren för att en anmälan skall bli föremål för utredning.

Enligt artikel 3 skall anmälningarna göras i skriftlig form och de får inte vara anonyma. Kommittén kan till prövning uppta endast anmälningar som gäller konventionsstater som tillträtt protokollet.

Artikel 4.1 förutsätter att den klagande har uttömt alla tillgängliga nationella rättsliga medel. Kommittén kan dock pröva en anmälan om det är sannolikt att tillämpningen av dessa rättsmedel dröjer oskäligt eller om detta inte kan förväntas ge faktisk lindring.

Artikel 4.2 anger när en anmälan skall avvisas. Kommittén avvisar en anmälan om saken redan har prövats av kommittén eller om den redan har prövats eller håller på att prövas med ett annat förfarande för internationell prövning eller avgörande. En anmälan avvisas också om den är oförenlig med konventionens bestämmelser. Inte heller tas en sådan anmälan upp som är uppenbart ogrundad eller otillräckligt styrkt. Det samma gäller även en anmälan som missbrukar rätten att göra anmälningar.

De omständigheter som anmälan avser skall ha inträffat efter det att protokollet trädde i kraft för den berörda protokollsstaten. En anmälan kan dock bli föremål för utredning om omständigheter som uppträtt före ikraftträdandet av protokollet har fortsatt att råda efter ikraftträdandet (s.k. fortvarande situation).

Artikel 5 bestämmer om provisoriska åtgärder. Kommittén kan anmoda en protokollsstat att vidta provisoriska åtgärder för att undvika att det uppstår skada som inte kan avhjälpas för de personer som drabbats av

den påstådda kränkningen. Kommittén får göra en sådan begäran när som helst efter det att anmälan tagits emot, innan ett avgörande om dess berättigande har träffats. Protokollsstaten skall pröva begäran i brådskande ordning. Kommitténs begäran innebär självfallet inte att kommittén har beslutat att ta upp ärendet eller att den har tagit ställning i frågan om anmälnans berättigande.

Artikel 6 bestämmer om när en protokollsstat skall höras. Enligt punkt 1 får kommittén besluta att den inte tar upp en anmälan utan att begära att protokollsstaten skall inkomma med en kommentar i ärendet. Om kommittén tar upp en anmälan, skall den underrätta protokollsstaten om anmälan. Ett villkor för detta är att de personer som anmälan gäller har samtyckt till att deras identitet röjs för protokollsstaten. Informationen om anmälan är konfidentiell.

Enligt punkt 2 skall den berörda protokollsstaten skriftligen lämna kommittén förklaringar och uttalanden om saken inom sex månader. Dessutom skall protokollsstaten underrätta kommittén om de åtgärder som den eventuellt redan har vidtagit.

Artikel 7 gäller den egentliga prövningen av anmälningar i kommittén. Punkt 1 förutsätter att kommittén prövar anmälningarna i ljuset av alla upplysningar som de klagande och den berörda protokollsstaten har tillställt den. Kommittén skall meddela dessa upplysningar till den andra parten. Enligt punkt 2 håller kommittén sina möten inom stängda dörrar när den prövar en anmälan. Enligt punkt 3 skall kommittén avge ett utlåtande och lämna eventuella kommentarer till parterna efter det att den har prövat en anmälan. Dessa utlåtanden och kommentarer är inte juridiskt bindande för protokollsstaten.

Enligt punkt 4 är protokollsstaten skyldig att ta hänsyn till kommitténs utlåtande och eventuella rekommendationer på vederbörligt sätt. Inom sex månader skall protokollsstaten lämna kommittén ett skriftligt svar med uppgift om vilka åtgärder som har vidtagits till följd av kommitténs utlåtande och rekommendationer. Dessa skall beaktas på vederbörligt sätt. I Finland har vi försökt följa såväl de utlåtanden som kommittén för de mänskliga rättigheterna avgivit till följd av framställningar från enskilda personer enligt

konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter som de utlåtanden och rekommendationer som avgivits i samband med behandlingen av Finlands rapporter till andra kommittéer för övervakning av konventioner om de mänskliga rättigheterna. Punkt 5 bestämmer om den fortsatta övervakningen av iakttagandet av utlåtandena och rekommendationerna. Kommittén får också senare anmoda protokollsstaten att inkomma med ytterligare upplysningar om eventuella åtgärder, t.ex. i de rapporter som protokollsstaten skall avge senare enligt artikel 18 i konventionen.

Artiklarna 8–10 innehåller bestämmelser om prövning och utredning. Om kommittén har fått trovärdiga upplysningar om att en protokollsstat har gjort sig skyldig till allvarliga och systematiska kränkningar av rättigheter som anges i konventionen, får den utreda saken.

Enligt artikel 8.1 skall kommittén samarbeta med den berörda protokollsstaten och anmoda denna att framföra sina kommentarer om upplysningarna i fråga. Enligt artikel 8.2 får kommittén utse en eller flera av sina ledamöter att inleda en utredning och att i brådskande ordning rapportera till kommittén. Utredningen får omfatta besök på protokollsstatens territorium på vissa villkor. Enligt artikel 8.3 skall kommittén, sedan den granskat utredningens resultat, överlämna resultatet och eventuella kommentarer och rekommendationer till den berörda protokollsstaten. Enligt punkt 4 skall protokollsstaten framföra sina kommentarer till kommittén inom sex månader.

Utredningen skall göras konfidentiellt och protokollsstatens medverkan skall begäras i alla skeden av utredningen.

Den tolkningsförklaring som EU lämnat och som beskrivits under artikel 2 gäller i nämnda delar också artikel 8.

Artikel 9 bestämmer om senare övervakning av utredningen. Enligt punkt 1 har kommittén rätt att anmoda protokollsstaten att i sin rapport ta med detaljerade uppgifter om de åtgärder som den har vidtagit med anledning av utredningen. Dessutom får kommittén, om det behövs, också efter den nämnda perioden om sex månader anmoda protokollsstaten att underrätta den om de åtgärder

gärder som har vidtagits till följd av utredningen. Enligt Danmarks tolkningsförklaring uppfattas en sådan begäran som en del av samspelet mellan staterna och kommittén under utredningsförfarandet.

Enligt artikel 10 får en protokollsstat om den så önskar stanna utanför utredningsförfarandet genom att avge en förklaring om att den inte erkänner kommitténs behörighet i fråga om utredningsförfarandet (s.k. *opting-out*). Förklaringen kan återtas senare. Finland avser att förbinda sig till de två förfarandena enligt protokollet och ämnar alltså inte avge förklaring enligt artikeln.

Artikel 11 förutsätter att personer som utnyttjat sina protokollsensliga rättigheter inte behandlas illa eller utsätts för hot av en protokollsstat.

Artikel 12 förutsätter att kommittén i sin årsrapport enligt artikel 21 inför en sammanfattning av den verksamhet som den har utfört med stöd av protokollet.

Artikel 13 bestämmer om spridning av information. Protokollsstaterna skall informera allmänheten om anmälnings- och utredningsförfarandet enligt såväl konventionen som protokollet. Dessutom skall varje protokollsstat underlätta tillgången till information om kommitténs utlåtanden och rekommendationer, särskilt i frågor som berör staten själv.

Enligt *artikel 14* skall kommittén till sin arbetsordning foga regler som skall följas när den fullgör uppgifter enligt protokollet.

Artikel 15 innehåller de sedvanliga slutbestämmelserna om undertecknande och ratifikation av protokollet. En stat måste först ratificera eller ansluta sig till själva konventionen för att kunna ratificera protokollet.

Artikel 16 innehåller bestämmelser om ikraftträdandet. Protokollet träder i kraft tre månader efter den dag då det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponeras hos FN:s generalsekreterare. För de stater som ratificerar protokollet eller ansluter sig till det efter ikraftträdandet träder protokollet i kraft tre månader efter den dag då staten i fråga deponerade sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Artikel 17 förbjuder reservationer mot protokollet. Artikeln är betydelsefull särskilt med hänsyn till de många och omfattande reservationerna mot konventionen. Finland har

i många sammanhang motsatt sig reservationer där bl.a. tillämpningen av konventionen underställs nationell rätt.

Enligt folkrätten får de fördragsslutande staterna lämna tolkningsförklaringar i samband med att multilaterala internationella överenskommelser ingås. Till skillnad från reservationerna fritar tolkningsförklaringarna inte staterna från fördragsförpliktelse, utan de fördragsslutande staterna försöker snarare jämka samman tolkningen av den nationella lagstiftningen och fördragsförpliktelse. Tolkningsförklaringarna kan dock påminna om reservationer om man genom dem de facto strävar efter att frigöra sig från fördragsförpliktelse eller efter att inskränka dessa.

De tolkningsförklaringar som Finland förenade sig med avser att anmälningsförfarandet enligt protokollet skall motsvara andra befintliga förfaranden. Vissa länder avgav tolkningsförklaringar som innebär att protokollet skall tolkas restriktivt. I praktiken kommer dock praxis i kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor att bestämma tolkningen av bestämmelserna i protokollet. Tolkningsförklaringarna kan dock för sin del ha en styrande effekt på denna tolkning.

Artikel 18 innehåller bestämmelser om ändring av protokollet. Ändringarna är bindande endast för de protokollsstater som har antagit dem. Övriga protokollsstater är fortfarande bundna av bestämmelserna i det ursprungliga protokollet och av eventuella tidigare ändringar som de antagit.

Artikel 19 innehåller bestämmelser om uppsägning av protokollet. En protokollsstat får säga upp protokollet när som helst genom ett skriftligt meddelande till FN:s generalsekreterare. Uppsägningen träder i kraft sex månader efter den dag då generalsekreteraren mottog meddelandet. Anmälningar och utredningar som pågår slutförs dock om de har anhängiggjorts före dagen för ikraftträdandet av uppsägningen.

Artikel 20 innehåller den sedvanliga slutbestämmelsen om FN:s generalsekreterares skyldighet att informera om undertecknanden, ratifikationer, anslutningar, ikraftträdandet av protokollet och av ändringar samt om uppsägningar.

Artikel 21 innehåller de sedvanliga slutbestämmelserna om giltiga språk och depositarie samt om generalsekreterarens skyldighet att överlämna avskrifter av protokollet till alla stater.

2. Ikraftträdande

Protokollet träder i kraft internationellt tre månader efter den dag då tio medlemmar av FN meddelat att de förbinder sig att följa protokollet genom att deponera ett ratifikations- eller anslutningsinstrument angående detta hos FN:s generalsekreterare. Protokollet träder i kraft den 22 december 2000. För en medlemsstat som efter ikraftträdandet meddelar att den förbinder sig att följa protokollet träder det i kraft tre månader efter den dag då staten i fråga deponerade sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Avsikten är att den lag som ingår i denna proposition skall träda i kraft samtidigt som protokollet.

3. Behovet av riksdagens samtycke

Enligt 94 § 1 mom. grundlagen skall riksdagen godkänna fördrag som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller som annars har avsevärd betydelse. Enligt riksdagens grundlagsutskotts synpunkt skall en bestämmelse i ett fördrag eller någon annan internationell förpliktelse anses höra till området för lagstiftningen, 1) om den gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, 2) om den i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, 3) om den sak som bestämmelsen gäller enligt grundlagen skall föreskrivas i lag eller 4) om det finns lagbestämmelser om den sak som lagen gäller eller 5) det enligt rådande uppfattning i Finland skall lagstiftas om saken. Enligt

grundlagsutskottet enligt dessa kriterier hör en bestämmelse om en internationell förpliktelse till området för lagstiftningen oavsett om den strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland.

Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor har satts i kraft genom lag (685/1986).

Protokollet bestämmer om kommitténs behörighet att ta emot anmälningar där en enskild person eller en grupp av personer påstår att en protokollsstat har kränkt deras rättigheter enligt konventionen. En sådan möjlighet att göra anmälan påverkar individens rättsliga ställning på ett sådant sätt att regleringen med hänsyn till sakinnehållet skall ske genom lag i Finland.

Protokollet bestämmer också om kommitténs möjligheter att utföra utredning, om trovärdiga upplysningar tyder på allvarliga eller systematiska kränkningar från en protokollsstats sida av de rättigheter som anges i konventionen. Utredningsförfarandet hör till området för lagstiftningen och riksdagens samtycke behövs för att Finland skall kunna förbinda sig till det.

Protokollet innehåller sålunda bestämmelser som med stöd av 94 § 1 mom. grundlagen hör till området för lagstiftningen och som kräver riksdagens samtycke.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § grundlagen föreslås

att Riksdagen godkänner det i New York den 6 oktober 1999 ingångna fakultativa protokollet till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

Eftersom det fakultativa protokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lag

om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det fakultativa protokollet till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i New York den 6 oktober 1999 ingångna fakultativa protokollet till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor gäller som lag på-

det sätt som Finland har förbundit sig till dem.

2 §
Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom en förordning av republikens president.

Helsingfors den 6 oktober 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Utrikesminister *Erkki Tuomioja*

(Översättning)

FAKULTATIVT PROTOKOLL

TILL KONVENTIONEN OM AVSKAFFANDE AV ALL SLAGS DISKRIMINERING AV KVINNOR

De stater som är parter i detta protokoll, som konstaterar att Förenta Nationernas stadga bekräftar tron på de grundläggande mänskliga rättigheterna, på den enskilda människans värdighet och värde samt på lika rättigheter för män och kvinnor,

som också konstaterar att den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter samt att var och en är berättigad till alla de friheter och rättigheter som anges däri utan åtskillnad av något slag, inbegripet åtskillnad på grund av kön,

som konstaterar att de internationella fördragen om de mänskliga rättigheterna och andra internationella instrument om de mänskliga rättigheterna förbjuder diskriminering på grund av kön,

som också erinrar om att konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor ("konventionen") i vilken de stater som är parter i konventionen fördömer diskriminering av kvinnor i alla dess former och är överens om att med alla lämpliga medel och ofördröjligen fortsätta en politik syftande till att avskaffa diskriminering av kvinnor,

som bekräftar sin beslutsamhet att trygga kvinnornas fullständiga och rättvisa åtnjutande av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter och att vidta effektiva åtgärder för att motverka överträdelser av dessa rättigheter och friheter,

har enats om följande.

OPTIONAL PROTOCOL

TO THE CONVENTION ON THE ALL FORMS OF DISCRIMINATION AGAINST WOMEN

The States Parties to the present Protocol, Noting that the Charter of the United Nations reaffirms faith in fundamental human rights, in the dignity and worth of the human person and in the equal rights of men and women,

Also noting that the Universal Declaration of Human Rights proclaims that all human beings are born free and equal in dignity and rights and that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind, including distinction based on sex,

Recalling that the International Covenants on Human Rights and other international human rights instruments prohibit discrimination on the basis of sex,

Also recalling the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women ("the Convention"), in which the States Parties thereto condemn discrimination against women in all its forms and agree to pursue by all appropriate means and without delay a policy of eliminating discrimination against women,

Reaffirming their determination to ensure the full and equal enjoyment by women of all human rights and fundamental freedoms and to take effective action to prevent violations of these rights and freedoms,

Have agreed as follows:

Artikel 1

En stat som är part i detta protokoll ("protokollsstat") erkänner att kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor ("kommittén") har behörighet att ta emot och pröva anmälningar som har gjorts i enlighet med artikel 2.

Artikel 2

En anmälan får göras av eller på vägnar av enskilda personer eller grupper av personer som står under en protokollsstats jurisdiktion, vilka påstår sig ha utsatts för en kränkning från denna stats sida av någon av de rättigheter som anges i konventionen. En anmälan får göras för enskilda personer eller grupper av personer endast med dessa personers medgivande, om inte den som gör anmälan kan styrka att han eller hon handlar på deras vägnar utan deras medgivande.

Artikel 3

En anmälan skall göras i skriftlig form och får inte vara anonym. Kommittén skall avvisa anmälningar som avser en konventionsstat som inte är protokollsstat.

Artikel 4

1. Kommittén skall inte pröva en anmälan om den inte har fastställt att alla tillgängliga nationella rättsliga medel har uttömts, om inte tillämpningen av dessa rättsliga medel dröjer oskäligt eller detta inte kan förväntas ge faktisk lindring.

2. Kommittén skall förklara en anmälan avvisad om

a) saken redan har prövats av kommittén eller har prövats eller håller på att prövas med ett annat förfarande för internationell prövning eller avgörande,

b) anmälan är oförenlig med konventionens bestämmelser,

c) anmälan är uppenbart ogrundad eller inte tillräckligt styrkt,

d) anmälan utgör ett missbruk av rätten att göra anmälningar,

e) de omständigheter som anmälan avser har inträffat innan detta protokoll trädde i

Article 1

A State Party to the present Protocol ("State Party") recognizes the competence of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women ("the Committee") to receive and consider communications submitted in accordance with article 2.

Article 2

Communications may be submitted by or on behalf of individuals or groups of individuals, under the jurisdiction of a State Party, claiming to be victims of a violation of any of the rights set forth in the Convention by that State Party. Where a communication is submitted on behalf of individuals or groups of individuals, this shall be with their consent unless the author can justify acting on their behalf without such consent.

Article 3

Communications shall be in writing and shall not be anonymous. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State Party to the Convention that is not a party to the present Protocol.

Article 4

1. The Committee shall not consider a communication unless it has ascertained that all available domestic remedies have been exhausted unless the application of such remedies is unreasonably prolonged or unlikely to bring effective relief.

2. The Committee shall declare a communication inadmissible where:

(a) The same matter has already been examined by the Committee or has been or is being examined under another procedure of international investigation or settlement;

(b) It is incompatible with the provisions of the Convention;

(c) It is manifestly ill-founded or not sufficiently substantiated;

(d) It is an abuse of the right to submit a communication;

(e) The facts that are the subject of the communication occurred prior to the entry

kraft för den berörda protokollsstaten, såvida inte omständigheterna har fortsatt att råda efter den dagen.

Artikel 5

1. När en anmälan har mottagits och innan ett avgörande om dess berättigande har träffats, får kommittén till den berörda protokollsstaten för prövning i brådskande ordning rikta en begäran om att den staten skall vidta sådana provisoriska åtgärder som kan vara nödvändiga för att undvika att det uppstår skada som inte kan avhjälpas för den eller de personer som drabbats av den påstådda kränkningen.

2. Kommitténs utövande av sina befogenheter enligt punkt 1 i denna artikel skall inte innebära ett ställningstagande i frågan om förutsättningarna för prövning av en anmälan eller i frågan om dess berättigande.

Artikel 6

1. Kommittén skall konfidentiellt underätta den berörda protokollsstaten om en anmälan som har framförts till den enligt detta protokoll, såvida inte kommittén själv och utan hänvändelse till den berörda protokollsstaten finner att den saknar prövningsförutsättningar och under förutsättning att den eller de berörda personerna samtycker till att deras identitet röjs för den berörda protokollsstaten.

2. Inom sex månader skall den berörda protokollsstaten skriftligen lämna kommittén förklaringar eller uttalanden som klargör saken samt uppgift om de eventuella korrigeringar som den har gjort.

Artikel 7

1. Kommittén skall pröva en anmälan som mottagits med stöd av detta protokoll i ljuset av alla upplysningar som har tillställts den av enskilda personer, eller av grupper av personer, eller på deras vägnar samt av den berörda protokollsstaten, under förutsättning att dessa upplysningar meddelas de berörda parterna.

2. Kommitténs möten skall hållas inom lyckta dörrar när den prövar en anmälan med stöd av detta protokoll.

3. När kommittén har prövat en anmälan,

into force of the present Protocol for the State Party concerned unless those facts continued after that date.

Article 5

1. At any time after the receipt of a communication and before a determination on the merits has been reached, the Committee may transmit to the State Party concerned for its urgent consideration a request that the State Party take such interim measures as may be necessary to avoid possible irreparable damage to the victim or victims of the alleged violation.

2. Where the Committee exercises its discretion under paragraph 1 of the present article, this does not imply a determination on admissibility or on the merits of the communication.

Article 6

1. Unless the Committee considers a communication inadmissible without reference to the State Party concerned, and provided that the individual or individuals consent to the disclosure of their identity to that State Party, the Committee shall bring any communication submitted to it under the present Protocol confidentially to the attention of the State Party concerned.

2. Within six months, the receiving State Party shall submit to the Committee written explanations or statements clarifying the matter and the remedy, if any, that may have been provided by that State Party.

Article 7

1. The Committee shall consider communications received under the present Protocol in the light of all information made available to it by or on behalf of individuals or groups of individuals and by the State Party concerned, provided that this information is transmitted to the parties concerned.

2. The Committee shall hold closed meetings when examining communications under the present Protocol.

3. After examining a communication, the

skall den avge ett utlåtande om den och lämna sina eventuella rekommendationer till de berörda parterna.

4. Protokollsstaten skall på vederbörligt sätt ta hänsyn till kommitténs utlåtande och dess eventuella rekommendationer och skall inom sex månader lämna kommittén ett skriftligt svar med uppgift om vilka åtgärder som har vidtagits i ljuset därav.

5. Kommittén får anmoda protokollsstaten att inkomma med ytterligare upplysningar om de eventuella åtgärder som den har vidtagit till följd av kommitténs utlåtande och dess eventuella rekommendationer, däribland, om kommittén anser det vara lämpligt, i de senare rapporter som protokollsstaten skall avge till kommittén enligt artikel 18 i konventionen.

Artikel 8

1. Om kommittén mottar trovärdiga upplysningar som tyder på en allvarlig eller systematisk kränkning från en protokollsstats sida av de rättigheter som anges i konventionen, skall den anmoda den staten att samarbeta i fråga om att pröva dessa upplysningar och att i detta syfte framföra sina kommentarer om upplysningarna i fråga.

2. Med beaktande av eventuella kommentarer från den berörda protokollsstaten och andra trovärdiga upplysningar som den har tillgång till, får kommittén utse en eller flera av sina ledamöter att inleda en utredning och att i brådsakande ordning rapportera till kommittén. Utredningen får omfatta besök inom protokollsstatens territorium när detta är befogat och protokollsstaten samtyckt därtill.

3. Efter att ha granskat utredningens resultat skall kommittén överlämna det till den berörda protokollsstaten tillsammans med eventuella kommentarer och rekommendationer.

4. Den berörda protokollsstaten skall senast inom sex månader efter det att den av kommittén har mottagit utredningens resultat samt kommentarerna och rekommendationerna framföra sina kommentarer till kommittén.

Committee shall transmit its views on the communication, together with its recommendations, if any, to the parties concerned.

4. The State Party shall give due consideration to the views of the Committee, together with its recommendations, if any, and shall submit to the Committee, within six months, a written response, including information on any action taken in the light of the views and recommendations of the Committee.

5. The Committee may invite the State Party to submit further information about any measures the State Party has taken in response to its views or recommendations, if any, including as deemed appropriate by the Committee, in the State Party's subsequent reports under article 18 of the Convention.

Article 8

1. If the Committee receives reliable information indicating grave or systematic violations by a State Party of rights set forth in the Convention, the Committee shall invite that State Party to cooperate in the examination of the information and to this end to submit observations with regard to the information concerned.

2. Taking into account any observations that may have been submitted by the State Party concerned as well as any other reliable information available to it, the Committee may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to the Committee. Where warranted and with the consent of the State Party, the inquiry may include a visit to its territory.

3. After examining the findings of such an inquiry, the Committee shall transmit these findings to the State Party concerned together with any comments and recommendations.

4. The State Party concerned shall, within six months of receiving the findings, comments and recommendations transmitted by the Committee, submit its observations to the Committee.

5. Utredningen skall utföras konfidentiellt och protokollsstatens medverkan skall begäras i alla dess skeden.

Artikel 9

1. Kommittén skall ha rätt att anmoda den berörda protokollsstaten att i sin rapport enligt artikel 18 i konventionen lämna närmare uppgifter om vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av en utredning som gjorts med stöd av artikel 8 i detta protokoll.

2. Om det är nödvändigt får kommittén efter utgången av den sexmånadersperiod som avses i artikel 8.4 anmoda den berörda protokollsstaten att underrätta den om vilka åtgärder som har vidtagits till följd av en sådan utredning.

Artikel 10

1. En protokollsstat får vid undertecknandet eller ratifikationen av detta protokoll eller vid anslutningen till det förklara att den inte erkänner kommitténs behörighet enligt artiklarna 8 och 9.

2. En protokollsstat som har gjort en förklaring i enlighet med punkt 1 i denna artikel får när som helst återta denna genom ett meddelande till generalsekretären.

Artikel 11

En protokollsstat skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att personer som lyder under dess jurisdiktion inte behandlas illa eller utsätts för hot till följd av att de har gjort en anmälan till kommittén med stöd av detta protokoll.

Artikel 12

Kommittén skall i sin årsrapport enligt artikel 21 i konventionen införa en sammanfattning av den verksamhet som den har utfört med stöd av detta protokoll.

Artikel 13

Varje protokollsstat åtar sig att sprida allmän kännedom om konventionen och detta

5. Such an inquiry shall be conducted confidentially and the cooperation of the State Party shall be sought at all stages of the proceedings.

Article 9

1. The Committee may invite the State Party concerned to include in its report under article 18 of the Convention details of any measures taken in response to an inquiry conducted under article 8 of the present Protocol.

2. The Committee may, if necessary, after the end of the period of six months referred to in article 8.4, invite the State Party concerned to inform it of the measures taken in response to such an inquiry.

Article 10

1. Each State Party may, at the time of signature or ratification of the present Protocol or accession thereto, declare that it does not recognize the competence of the Committee provided for in articles 8 and 9.

2. Any State Party having made a declaration in accordance with paragraph 1 of the present article may, at any time, withdraw this declaration by notification to the Secretary-General.

Article 11

A State Party shall take all appropriate steps to ensure that individuals under its jurisdiction are not subjected to ill treatment or intimidation as a consequence of communicating with the Committee pursuant to the present Protocol.

Article 12

The Committee shall include in its annual report under article 21 of the Convention a summary of its activities under the present Protocol.

Article 13

Each State Party undertakes to make widely known and to give publicity to the

detta protokoll och att underlätta tillgång till information om kommitténs utlåtanden och rekommendationer, särskilt i frågor som berör staten själv.

Artikel 14

Kommittén skall upprätta sin egen arbetsordning som skall följas när den fullgör de uppgifter den tillerkänns genom detta protokoll.

Artikel 15

1. Detta protokoll skall stå öppet för undertecknande av alla stater som har undertecknat, ratificerat eller anslutit sig till konventionen.

2. Detta protokoll förutsätter ratifikation av de stater som har ratificerat eller anslutit sig till konventionen. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

3. Detta protokoll skall stå öppet för anslutning av stater som har ratificerat eller anslutit sig till konventionen.

4. Anslutning skall ske genom deponering av anslutningsinstrument hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

Artikel 16

1. Detta protokoll träder i kraft tre månader efter den dag då det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponerades hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

2. För varje stat som ratificerar detta protokoll eller ansluter sig till det efter dess ikraftträdande träder det i kraft tre månader efter den dag då statens ratifikations- eller anslutningsinstrument deponerades.

Artikel 17

Ingen reservation får göras mot detta protokoll.

Artikel 18

1. Varje stat får till Förenta Nationernas generalsekreterare framföra förslag till ändring av detta protokoll. Generalsekreteraren skall delge ändringsförslagen till proto-

Convention and the present Protocol and to facilitate access to information about the views and recommendations of the Committee, in particular, on matters involving that State Party.

Article 14

The Committee shall develop its own rules of procedure to be followed when exercising the functions conferred on it by the present Protocol.

Article 15

1. The present Protocol shall be open for signature by any State that has signed, ratified or acceded to the Convention.

2. The present Protocol shall be subject to ratification by any State that has ratified or acceded to the Convention. Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

3. The present Protocol shall be open to accession by any State that has ratified or acceded to the Convention.

4. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Secretary-General of the United Nations.

Article 16

1. The present Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of the tenth instrument of ratification or accession.

2. For each State ratifying the present Protocol or acceding to it after its entry into force, the present Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit of its own instrument of ratification or accession.

Article 17

No reservations to the present Protocol shall be permitted.

Article 18

1. Any State Party may propose an amendment to the present Protocol and file it with the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall there-

kollsstaterna med begäran att de skall meddela om de önskar en konferens med protokollsstaterna för att pröva förslaget och rösta om det. Om minst en tredjedel av protokollsstaterna är för en sådan konferens, skall den sammankallas av generalsekretären på Förenta Nationernas vägnar. En ändring som antas av en majoritet av vid konferensen närvarande och röstande protokollsstater skall undersättas Förenta Nationernas generalförsamling för godkännande.

2. Ändringar träder i kraft när de har godkänts av Förenta Nationernas generalförsamling och antagits med två tredjedels majoritet av de stater som är parter i detta protokoll i enlighet med deras konstitutionella bestämmelser.

3. När en ändring träder i kraft skall den vara bindande för de protokollsstater som har antagit den, under det att andra protokollsstater fortfarande skall vara bundna av bestämmelserna i detta protokoll och av tidigare ändringar som de har antagit.

Artikel 19

1. En protokollsstat får när som helst säga upp detta protokoll genom skriftligt meddelande till Förenta Nationernas generalsekretärare. Uppsägningen träder i kraft sex månader efter den dag då generalsekretären mottog meddelandet.

2. Bestämmelserna i detta protokoll skall fortsätta att tillämpas med avseende på anmälningar som har framförts i enlighet med artikel 2 och på utredningar som har inletts i enlighet med artikel 8 före den dag då uppsägningen trädde i kraft.

Artikel 20

Förenta Nationernas generalsekretärare skall meddela alla stater om

a) alla undertecknanden, ratifikationer och anslutningar med avseende på detta protokoll,

b) dag för detta protokolls ikraftträdande

upon communicate any proposed amendments to the States Parties with a request that they notify her or him whether they favour a conference of States Parties for the purpose of considering and voting on the proposal. In the event that at least one third of the States Parties favour such a conference, the Secretary-General shall convene the conference under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of the States Parties present and voting at the conference shall be submitted to the General Assembly of the United Nations for approval.

2. Amendments shall come into force when they have been approved by the General Assembly of the United Nations and accepted by a two-thirds majority of the States Parties to the present Protocol in accordance with their respective constitutional processes.

3. When amendments come into force, they shall be binding on those States Parties that have accepted them, other States Parties still being bound by the provisions of the present Protocol and any earlier amendments that they have accepted.

Article 19

1. Any State Party may denounce the present Protocol at any time by written notification addressed to the Secretary-General of the United Nations. Denunciation shall take effect six months after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

2. Denunciation shall be without prejudice to the continued application of the provisions of the present Protocol to any communication submitted under article 2 or any inquiry initiated under article 8 before the effective date of denunciation.

Article 20

The Secretary-General of the United Nations shall inform all States of:

(a) Signatures, ratifications and accessions under the present Protocol;

(b) The date of entry into force of the pre-

och för ikraftträdande av ändringar enligt artikel 18,
c) uppsägningar enligt artikel 19.

Artikel 21

1. Detta protokoll, vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter är lika giltiga, skall deponeras i Förenta Nationernas arkiv.

2. Förenta Nationernas generalsekretetare skall överlämna styrkta avskrifter av detta protokoll till alla de stater som avses i artikel 25 i konventionen.

sent Protocol and of any amendment under article 18;
(c) Any denunciation under article 19.

Article 21

1. The present Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the United Nations.

2. The Secretary-General of the United Nations shall transmit certified copies of the present Protocol to all States referred to in article 25 of the Convention.